

Előszó

Frank Tibor 70 éves lett, és már a 60. születésnapjára megjelent tisztelegő kötet előszavában felmerült a kérdés, hogy szerteágazó alkotó munkásságának és a nála fiatalabbakat megszégyenítő munkabírásiának vajon mi az észszerű magyarázata. Akkor a szerkesztők azzal a teóriával álltak elő, hogy minden bizonnyal több Frank Tibor létezik, mert ennyi mindent egyetlen ember nem tud véghezvinni. Van azonban egy másik magyarázat is: nem több Frank Tibor van, hanem egyetlenegy, aki viszont különös, titokzatos képességekkel rendelkezik. Tudós tanár, akinél az egyetemi katedra, a dolgozószoja és a könyvtár, a kéziratár és a levéltár összetartozó fogalmat alkot. Néhány éve munkássága meghozta számára a legmagasabb szakmai elismerést: a Magyar Tudományos Akadémia tagjai közé választotta.

Remek előadó, szuggesztív tanár, aki évtizedek óta formálja hallgatók nemzedékeinek gondolkodását és szemléletmódját. A hétköznapi életben jókedélyű és közvetlen beszélgetőpartner, de amikor szakterületéről, a történettudomány vagy a kultúra valamely kérdéséről beszél, hirtelen megváltozik körülötte a levegő, szavainak tekintélye, súlya lesz, és előadásával szinte magával ragadja hallgatóit. Kutatóként és tudósként a levéltárak dokumentumainak feltárásakor vagy a személyes interjúk során a precíz és aprólékos munka jellemzi, hogy aztán a fellelt, eddig ismeretlen részletekből új és megvilágosodás élményével ható történelmi összefüggéseket hozzon létre könyvek és tanulmányok egész sorában, legyen szó a kivándorlás tematikájáról, a transzatlanti kapcsolatokról vagy a nemzetkép és sztereotípiák változásairól. Könyvei, publikációi több nyelven olvashatók szerte a világban. Számos alkalommal volt vendégtanár és meghívott előadó neves külföldi egyetemeken. De mindezek mellett lelkes tudományszervező is, aki konferenciák egész sorát kezdeményezte és vitte sikerre, és több egyéb szellemi fórum megrendezésével gazdagította egyetemünket és a tudományos életet. Tevékenységének sokszínűségéhez az is hozzátartozik, hogy tudományos társaságokat alapított és vezetett, folyóiratokat szerkeszt és gyakran vállal szerepet a médiában, ahol értő hangon szól a nagyobb közönséghez a legújabb történelmi folyamatok szakértőjeként.

Vannak, akiket a sors tehetséggel és kreativitással áldott meg, és vannak, akiket szorgalommal és állhatatossággal: Frank Tibor azon ritka, szerencsés emberek közé tartozik, akik e tulajdonságokkal egyaránt rendelkeznek. Képességeit fegyelmezetten és következetesen bontakoztatja ki, míg pályatársainak és kollégáinak tevékenységét is gondosan figyelemmel kíséri. Intézetigazgató és tanszékvezető korában – és ez nem is volt olyan régen – mindig a munkahelyi közösség, a kollégák és diákok érdekei mellett állt ki a nehezebb időkben is. Sokan rászorultunk a tanácsaira és biztatásra, és ő ilyenkor mindig mellettünk állt, támogató javaslatokkal, lelkesítő szavakkal és jókedvű humorral. Szóval és tettekkel sokunk szakmai kibontakozását segítette, s így Tiborról nemcsak a tudósról és egyetemi professzorról, hanem mint igaz barától is beszélni kell. Amikor e sorok írója egy fontos tanulmányt a sokadik határidő után is elmulasztott benyújtani, és ki volt tűzve az utolsó utáni határidő napja is, Tibor a következő rövid SMS üzenetet

küldte: „Önnek még három napja van! Egy jóakarója.” Ennek a kedves fenyegetésnek meg is lett az eredménye.

Viszonzásképpen, kedves Tibor, én ennél nagylelkűbb időtávot kívánok Neked mindannyiunk érdekében és örömére: kívánom, hogy nem három napra, de még legalább három évtizedre maradj velünk jó egészségben, további sok derűvel és alkotókedvvel!

Budapest, 2018. február 3.

Kenyeres János

Foreword

Tibor Frank has turned 70. The editors of the celebratory volume published in his honour on his 60th birthday had tried to provide a reasonable explanation for the immensity of his diverse creative work and dynamism, which puts those much younger than him to shame. The editors ten years ago came up with the theory that there must be several Tibor Franks around, as one person cannot possibly tend to so many things. There is, however, another explanation: there are no multiple Tibor Franks; he is in fact one person, but of singular and mysterious talents. He is a scholar and professor for whom the lecture hall, the desk in his office, the library, the manuscript room and the archives merge into a unified concept. His work earned him the highest professional recognition a few years ago when he was elected member of the Hungarian Academy of Sciences.

He is an outstanding lecturer and a powerful teacher who has shaped the thinking and mindset of generations of students over the past decades. In everyday life, he is a jovial and relaxed conversationalist, but when he starts talking about his field, a historical or cultural question, the air suddenly changes around him, as it were, and his words assume authority and weight, his sentences captivating the audience. As a researcher and scholar, he immerses himself in precise and meticulous work when examining archival documents or making oral interviews and then, from hitherto unknown facts and details, he creates new and revelatory historical links which he explains in his books and studies, whether about emigration, transatlantic relations or changes in national images and stereotypes. His publications are available in several languages around the world and he has frequently been hosted as visiting professor or keynote speaker by distinguished universities around the globe. He is also a passionate promoter of research and scholarship who has initiated and organized numerous successful conferences and other intellectual forums at ELTE and beyond. The breadth of his activities is also signalled by the fact that he has founded and led numerous academic bodies, acted as editor of learned journals and he frequently appears in the media as an expert, analysing the latest historical and political events for a wider audience.

Some people are endowed with talent and creativity, some with diligence and perseverance: Tibor Frank is one of the lucky few who possess each of these qualities. He translates his abilities into practice with discipline and consistency, while carefully monitoring and mentoring the professional careers of others. When he was director of the School of English and American Studies and Head of the Department of American Studies at ELTE – this was not so long ago – he always defended the interests of his colleagues and students in difficult times. When you need help and encouragement, you can always turn to him, he is always there to give you advice and cheer you up with fondness and good humour. Thus, importantly, Tibor is also a true friend who has helped many of us by words and deeds, to lead us on to greater professional fulfilment. When the author of this foreword failed to submit an important academic work in due

Foreword

course, and the very last deadline was set, Tibor sent the following short text message: “You have three days until the deadline. A friend.” This gentle threat bore fruit, the “offer” could not be refused.

In return, dear Tibor, I wish you a more generous time limit in the interest and for the joy of all of us. I hope you continue to stay with us not for three days but at least for three more decades, in good health and with much happiness and creative power!

Budapest, 3 February 2018

János Kenyeres